

การส่งเสริมสวัสดิการชุมชน

สุดจิต นิमितกุล

สมัยเด็กๆ ผู้เขียนเคยสัมผัสเรื่องต่างๆ 2-3 เรื่อง ที่พุทธศาสนาคำสอนแต่ก็ไม่ได้อธิบายชัดเจน ภาพเหล่านั้นติดตาผู้เขียนมาตลอดชีวิต ทำให้ไม่สบายใจ ภาพแรกคือ เห็นชาวบ้านเสียชีวิตไม่มีโลงบรรจุศพ อีกภาพหนึ่งเห็นมีคนออกเดินขอทานทั้งในเมืองและชนบท โดยคนขอมาในรูปร้องเพลง เล่นดนตรี แลกข้าวสาร ภาพสุดท้ายคือ มีชาวบ้านจำนวนหนึ่งมาพบคนมีสตางค์ มาขอเงินไปก่อนแล้วสัญญาจะมอบข้าวสารให้ เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวซึ่งเป็นที่รู้จักกันในเรื่องตกเขียว เหตุการณ์เหล่านี้เป็นเรื่องสังคมในชุมชน 50-60 ปี ผ่านมาปัญหาเหล่านี้ยังคงปรากฏอยู่ นั่นหมายความว่า พี่น้องเราจำนวนหนึ่งด้อยโอกาสไม่มีช่องทางช่วยตัวเอง ยังต้องพึ่งความช่วยเหลือจากข้างนอกมาก เพราะความยากจน ประสบการณ์ของผู้เขียนเห็นว่าสวัสดิการของชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตาย ชุมชนควรจะเป็นผู้จัดการเอง ทั้งนี้ จะหวังให้รัฐบาลหรือบุคคลภายนอกเข้าไปช่วยเหลือคงเป็นไปได้ยาก กิจกรรมทางสังคมตั้งแต่การคลอดลูก การเจ็บป่วย การศึกษา การประกอบอาชีพจนถึงตาย ชุมชนควรช่วยตัวเองก่อน และชุมชนจะจัดการอย่างไรนั้น ประการแรก ชุมชนหรือประชาคมต้องมีเงินจำนวนหนึ่ง ฉะนั้น จะต้องจัดให้มีการออมอาจเป็นรูปกลุ่มหรือชมรมเงินรวม หรือสหกรณ์ หรือธนาคารหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกได้หยิบยืมไปใช้ก่อนในโอกาสต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว เพราะจะให้ทุกครัวเรือนมีเงินสดอยู่ในเมื่อนั้นอาจเป็นไปได้

เราจะเห็นภาพจากทีวีเสมอมาว่ามีผู้ด้อยโอกาสตามหมู่บ้านโดยไม่มีที่พึ่ง ไม่มีญาติบุคคลเหล่านี้ไร้ญาติขาดมิตรอยู่ตามยถากรรม ฉะนั้นถ้ามีสวัสดิการดังกล่าวแล้วจะช่วย

ชาวบ้านได้โดยตรง ตัวอย่างกลุ่มที่สามารถช่วยตนเองได้ส่วนใหญ่เป็นองค์กรเอกชน เช่น มูลนิธิ กลุ่ม เงินออม หรือสหกรณ์ ผู้เขียนได้ตระหนักด้วยตนเองถึงคุณที่จะเกิดแก่ชาวบ้าน โดยตรง ชุมชนเป็นผู้จัดการสวัสดิการจำเป็นด้วยตนเอง โดยควรมีการรณรงค์กลุ่มเงินออม ให้มากที่สุดเท่าที่จะจัดตั้งได้

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่าชาวบ้านชนบทของเรายากจนเพราะขาดการศึกษา เจ็บป่วย ไม่มีเงินออมตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การรวมเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการลงทุน แต่เราหันมาให้ความสนใจเรื่องสวัสดิการชุมชนก่อน เพราะเป็นวิถีชีวิตเบื้องต้นว่าทุกคนควรได้รับการดูแลจากเกิดจนตาย ตัวอย่างของมูลนิธิในพื้นที่จำนวนไม่น้อยที่รณรงค์รับบริจาค โรงศพเพื่อบริการชาวบ้าน เมื่อความตายมาถึง ผู้เขียนเคยขังใจว่าชาวบ้านจนมากไม่มี แม้แต่โรงศพเชียวหรือ ก็ได้รับคำตอบจากผู้รับผิดชอบมูลนิธิเหล่านั้นว่ามีชาวบ้านจำนวนมากเมื่อตายไม่มีโรงศพจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างน้อยก็ต้องไปหากจากวัด ภาพที่เกิดแก่ผู้เขียนคือ 50-60 ปี ก็ยังคงปรากฏอยู่ในขณะนี้ คงไม่มีรัฐบาลองค์กรเอกชนหรือหน่วยงานใดๆ จะมีความสามารถในการให้สวัสดิการแก่คนในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตายได้ อย่างทั่วถึง นอกจากชุมชนจะต้องช่วยตัวเอง ตัวอย่างที่เราได้เห็นชัดเจนจากมูลนิธิ ปอเต็กตึ๊ง ที่รณรงค์รับบริจาคโรงศพ แต่สำหรับชุมชนที่อยู่ห่างไกลคงไม่สะดวกที่จะขอรับ ความช่วยเหลือจากมูลนิธิดังกล่าวได้ ฉะนั้นผู้เขียนประสงค์ที่จะให้มีการริเริ่มเสียตั้งแต่บัดนี้ ยังไม่สาย

สรุป ชุมชนช่วยตัวเองก่อนก่อนที่จะให้คนนอกชุมชนหรือรัฐบาลยื่นมาเข้าไป ช่วยเหลือ เพราะรัฐบาลมีภารกิจมากมายต้องดำเนินการ และห่างไกลเกินไปที่จะรับรู้ เข้าถึง ประสิทธิภาพของหลายประเทศ กลุ่มเงินรวมได้ขยายกิจกรรมนอกจากสวัสดิการ ชุมชนแล้ว หลายประเทศขยายไปถึงกลุ่มสตรี ให้ทำกิจกรรมที่จำเป็นต่างๆ ในครัวเรือน รวมทั้งเรื่องการใช้เงิน บางประเทศ กลุ่มสตรีที่มีอาชีพพิเศษก็ได้มีการมอบและเก็บเงินไว้ใช้ จ่ายดูแลสุขภาพด้วย

ตัวอย่างชมรมการออมของชาวบ้านในพื้นที่หลายแห่งสามารถช่วยสมาชิกได้ฉับพลัน โดยเฉพาะความเร่งด่วนเวลาสมาชิกและคู่สมรสไม่สบายเร่งด่วนต้องไปโรงพยาบาลตอน กลางคืน จำเป็นต้องใช้เงินสามารถมาหยิบยืมได้อย่างเร่งด่วนและตลอดเวลา บางกรณีลูก จะเข้าโรงเรียนต้องมีค่าใช้จ่าย เรื่องเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การเรียน สามารถมาหยิบยืม จากกลุ่มได้ทันที การรวมแล้วแต่ความสามารถของแต่ละคน มีมากรวมมาก มีน้อยรวม น้อย เราจะได้ยินคำกล่าวทางวิชาการว่า พวกชาวบ้านจนเพราะไม่มีการรวม แต่กรณีนี้

นอกจากจะฝึกนิสัยการออมอันก่อให้เกิดนิสัยที่ดี ในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายยังสามารถ
ช่วยสวัสดิการในชุมชนได้ด้วย หลายกรณีตัวอย่างได้ขยายไปถึงการฝึกอาชีพอีกด้วย อันทำ
ให้เกิดผลทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ

